

SMZK Fietsrouteboekje

**Op de fiets naar
de molens van**

**Stichting Molens
Zuid-Kennemerland**

- Deze fietstocht brengt u langs de 7 molens die in beheer zijn bij de SMZK maar ook onze werkplaats is in de route opgenomen.
- De fietsroute begint bij molen de Adriaan, maar u kunt ook bij een andere molen beginnen.
- Alle routes zijn ook apart te fietsen.
- De hele tocht is iets meer dan 30 kilometer lang en eindigt bij dezelfde molen als van waar u start.
- U fietst in een grote lus van de ene molen naar de andere.
- Is de molen open? vraag dan om een stempel voor in uw boekje.

bladzijde	route
4 - 5	Van molen de Adriaan naar de molen van de Schoterveenpolder
6 - 7	Van de molen van de Schoterveenpolder naar molen De Veer
8	Van molen de Veer terug naar molen de Adriaan (korte route).
8 - 9	Van molen de Veer naar de Vijfhuizer Molen
10 – 11	Van de Vijfhuizer Molen naar molen de Hommel
12 – 13	Van molen de Hommel naar 't Molentje van Groenendaal
14 – 15	Van 't Molentje van Groenendaal naar molen de Eenhoorn
16	Van molen de Eenhoorn naar de werkplaats
16 – 17	Van de werkplaats naar molen de Adriaan.

Molen de Adriaan

In 1778 werd Molen de Adriaan gebouwd op een, in onbruik geraakte, oude stadsverdedigingstoren. Opdrachtgever was **Adriaan Dubois**. Hij maalde 20 jaar lang tufsteen tot tras, een grondstof voor watervast cement, en grondstoffen voor verf. Met het vervallen van het octrooi op trasmalen vestigde Adriaan de Boois zich in Amsterdam.

De inrichting van de molen werd veranderd tot tabaksmolen. Er werd snuiftabak geproduceerd tot halverwege de 19e eeuw.

Omdat snuiftabak uit de mode raakte werd de inrichting nogmaals veranderd. De Adriaan werd een korenmolen.

In 1923 werd **Stoom-Korenmolen de Adriaan** aangekocht door **Vereniging de Hollandsche Molen**, die de molen nog enkele jaren verhuurde. Een fatale brand in 1932 maakte een einde aan de markante molen.

Molen de Adriaan is 70 jaar na de brand in 2002 weer in volle glorie herbouwd. De molen heeft nu een museumfunctie en is ingericht als maalvaardig korenmolen met één maalkoppel en is een trouwlocatie van de gemeente Haarlem.

De vrijwilligers van **Stichting Molen de Adriaan, SMA**, verzorgen rondleidingen en beheren de publieke ruimtes. o.a. de trouwlocatie. De vrijwilligers van **Stichting Molens Zuid-Kennemerland, SMZK**, zorgen er voor dat de molen regelmatig draait en voeren klein onderhoud uit.

De inrichting van de zolders en de schaalmodellen zijn vervaardigd door de vrijwilligers van de SMZK. zie: www.penterbak.nl

VAN MOLEN DE ADRIAAN NAAR DE MOLEN VAN DE SCHOTERVEENPOLDER

Afstand: 3,5 kilometer.

U verlaat de **Papentorenvest** en slaat meteen rechtsaf, over de **Catharijnebrug** en weer rechtsaf over de **Koudenhorn**.

Vervolg uw weg met het Spaarne aan uw rechterzijde. U gaat onder het spoorwegviaduct door. Bij de verkeerslichten ter hoogte van de **Prinsenbrug** slaat u linksaf naar het **Prinsenbolwerk**.

Let op: alle verkeerslichten voor fietser gaan tegelijk op groen.

Bij het tweede verkeerslicht, bij het station, rechtsaf over de **Kennemerbrug** de weg vervolgen, langs de rotonde rechtdoor naar de **Schoterweg**. Bij de verkeerslichten van de **Ripperdakazerne** linksaf slaan naar de **Kleverlaan**.

Langs de begraafplaats en de Stadskweektuin bij het volgende verkeerslicht rechtsaf de **Marnixstraat** in.

Na 200 meter ligt links de **Duinoordstraat**. Ga hier scherp linksaf, om de vluchtheuvel, de **Heussensstraat** in.

Recht voor u staat de **Molen van de Schoterveenpolder**.

De bezoekers ingang ligt aan de Jan Haringstraat.

Daarom moet u even **rond de vijver van de Heussensstraat** naar het einde van de straat. Hier, links van u, op de Jan Haringstraat via het hekje over de dijk loopt u naar de molen.

De Molen van de Schoterveenpolder

is een wipmolen met open scheprad. De enige in zijn soort in Noord-Holland. Hij bemaalde de 205 ha. grote Schoterveenpolder, maar is door stadsuitbreiding vrijwel overbodig geworden. De molen is nog steeds maalvaardig en wordt zo af en toe ingezet bij het op peil houden van het restant van de polder. Zeker als er iets mis is met het motorgemaal.

VAN DE SCHOTERVEENPOLDER NAAR MOLEN DE VEER

Afstand: 4,5 kilometer

Wandel over de dijk terug naar de **Jan Haringstraat** en ga nu links af naar de **Kleverlaan**. Ga hier linksaf en volg de weg tot aan de **Schoterweg**.

Het kruispunt oversteken naar de **Kloosterstraat**. Deze uitrijden tot het eind, dan linksaf naar de **Gedempte Schalkburgergracht**. Bij het plantsoentje rechtsaf via de **Transvaalstraat** naar de **Waarderbrug**.

De **Waarderbrug** oversteken naar de **Industrieweg**.

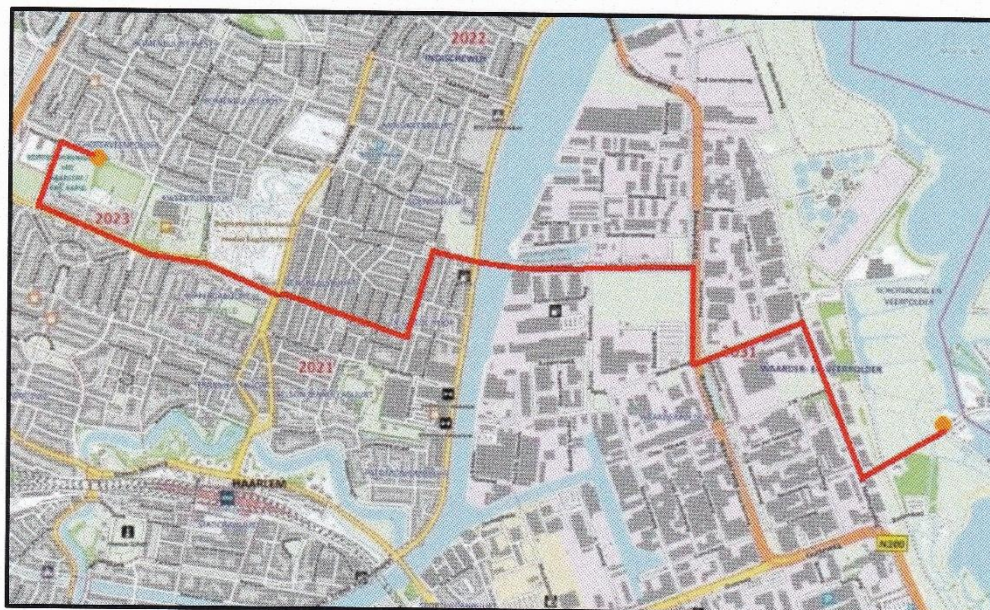
Bij het verkeerslicht aan het einde, rechtsaf over de **Waarderweg** langs de zonnepanelen tot de ingang van MSD. Hier bij de verkeerslichten linksaf oversteken naar de **Mollerusweg**.

Aan het einde van de weg rechtsaf de **A. Hofmanweg** volgen, richting PPT toren. Ca. 200 meter voor de toren linksaf naar **Penningsveer** via de **Oudeweg**.

Molen de Veer

De Veer is een achtkante bovenkruier poldermolen. Vroeger bemaalde De Veer de Grote Veerpolder waaronder de huidige Zuiderpolder, die in 1876 zijn eigen bemaling kreeg.

De voorganger van de huidige molen had een scheprad en werd gebouwd in 1701. In 1874 kreeg de Veer een vijzel. In 1981 werd de Veer grondig gerestaureerd onder leiding van Peter Hammann. In 1998, net na een grote restauratie, is de molen bijna volledig afgebrand, In 2003 is De Veer weer uit de as herrezen.

VAN MOLEN DE VEER NAAR MOLEN DE ADRIAAN

Als u voor een korte fietsroute kiest.

Afstand 2,6 kilometer

Uit de molen komend, rechtsaf terug naar de **A. Hofmanweg**. Sla hier linksaf, langs de PTT toren, en rechtsaf over de **Oudeweg**. Die rijdt U bijna helemaal af, tot aan de verkeerslichten bij de **Kick Smitweg** daar linksaf onder het spoorviaduct de **Harmenjansweg** op en aan het eind rechtsaf bent u weer bij de **Papentorenvest**.

VAN MOLEN DE VEER NAAR DE VIJFHUIZER MOLEN

Afstand: 7 kilometer

Ga recht tegenover Molen De Veer naar **Veerpolder**. Deze weg loopt om de **Veerplas** richting de spoorlijn en N 200. Sla aan het eind linksaf en fiets over de **houten brug** over de **Binnenliede** naar het kruispunt met de **Liedeweg**. Hier gaat u rechtsaf. Steek de bewaakte spoorwegovergang over en ga onder de snelweg door rechtsaf langs **De Zoete Inval**. Dit is de **Robertus Nurksweg**.

Voorbij de benzinepomp langs de N 200 slaat u linksaf naar het **Liewegje**. Deze weg gaat over van **Liewegje** in **verlengde Liewegje**. U rijdt nu langs de ringvaart. Blijf de ringvaart volgen. Rijdt onder de **N205** en onder de **Boerhaavelaan N 232** door. Volg de bocht rechtsaf langs de volkstuinen **Poelpoldervreugd**, Bij de ingang van de volkstuinen aan de Boerhaavelaan gaat u linksaf. **Krekelpad**. Volg het **Krekelpad** voor 1,4 kilometer tot **Vijfhuizen** Hier links af. Na 400 meter krijgt u links, door het land, het **Ringvaartpad** richting **De Vijfhuizer Molen**.

VAN DE VIJFHUIZER MOLEN NAAR MOLEN DE HOMMEL

Afstand: ruim 3 kilometer

Ga terug over het **Ringvaartpad** naar **Vijfhuizen**.
Sla rechtsaf richting Schalkwijk. Over de busbaan, linksaf het
Slakkepad op. Dat begint met een scherpe bocht.

Bij het kruispunt rechtdoor **Vlinderpad**, over het brugje rechtdoor
Schalkwijker molenpad, dit blijven volgen. Zo gauw U de bomen
achter U heeft ziet u links de molen al staan.
U rijdt nu op de **Hommeldijk** met een bocht naar de molen.

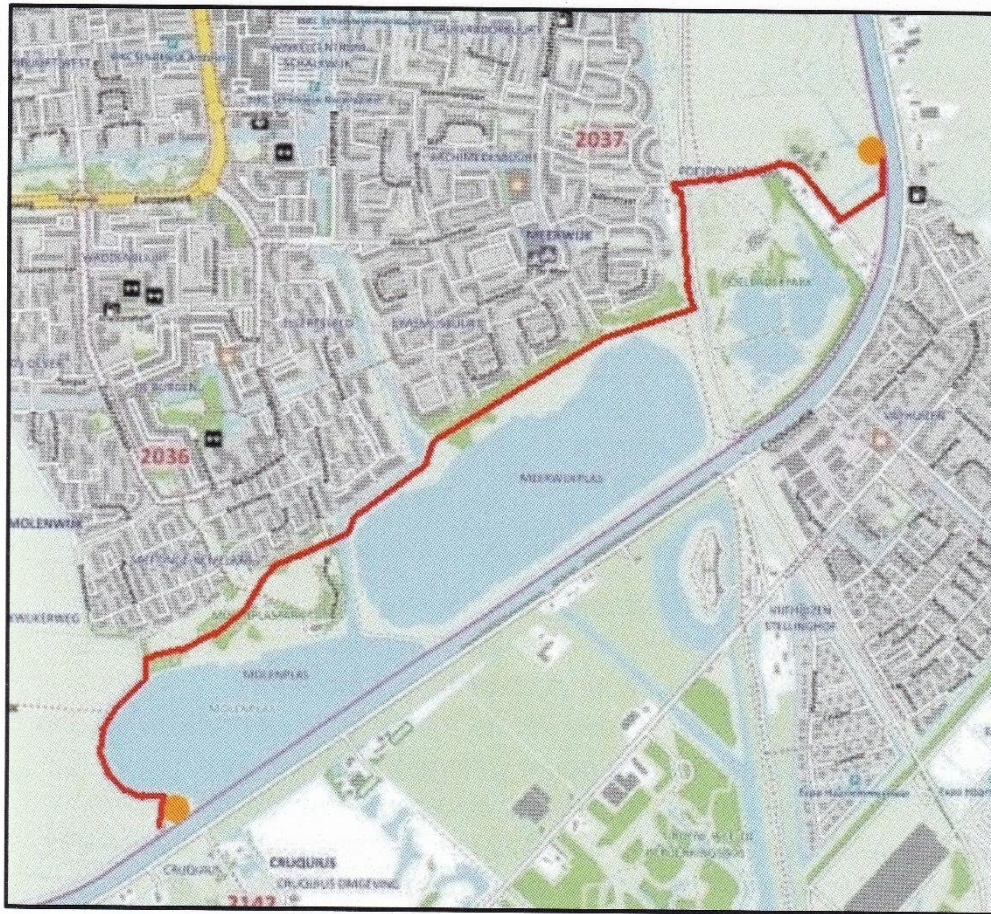
De Vijfhuizer Molen

*is een achtkante grondzeiler bovenkruier, gebouwd in 1874.
Hij bemaalde de Vijfhuizer polder. Met de uitbreiding van Schalkwijk
en de komst van een gemaal is de maalfunctie vervallen. De molen
is lange tijd particulier bewoond geweest en wordt momenteel door
de zorg van de SMZK in stand gehouden en is ingericht als
voormalig molenaars woning.*

De Hommel

*heet eigenlijk 'De Kleine molen van de Vereenigde Grote en Kleine
polders onder Haarlemmerliede en Spaarnwoude'.
Het was een poldermolen met vijzel en werd gebouwd in 1879.
In 1967 brandde de Kleine Molen door blikseminslag af, maar werd
in 1973 weer opgebouwd en kreeg toen de huidige naam "**De
Hommel**". In 1990 werd de molenvanweg verzakking, opgetild en
kwam er een nieuwe fundering onder.
De Hommel is een achtkante bovenkruier en grondzeiler. De
bemaling is ook hier, overgenomen door een gemaaltje.*

*De Vijfhuizer Molen en de Hommel draaien regelmatig met hulp van
onze molenaars.*

VAN MOLEN DE HOMMEL NAAR 't MOLENTJE VAN GROENENDAAL

Afstand: 3,5 kilometer

U rijdt de **Hommeldijk** verder af langs de Ringvaart naar de brug.

Linksaf de brug over en rechtsaf over de **Cruquiusdijk**.

U passeert het theehuis en het stoomgemaal 'De Cruquius'.

Ga rechtsaf de brug over naar de **Cruquiusweg**, deze afrijden tot aan de verkeerslichten voor het benzinestation, en daar linksaf naar de **Javalaan** doorgaand in de **Sportparklaan**. Aan het einde rechtsaf de **Valkenburgerlaan** volgen tot aan de begraafplaats en hier linksaf naar de **Herfstlaan**. Bij de volgende kruising staat het molentje links over de brug.

't Molentje van Groenendaal

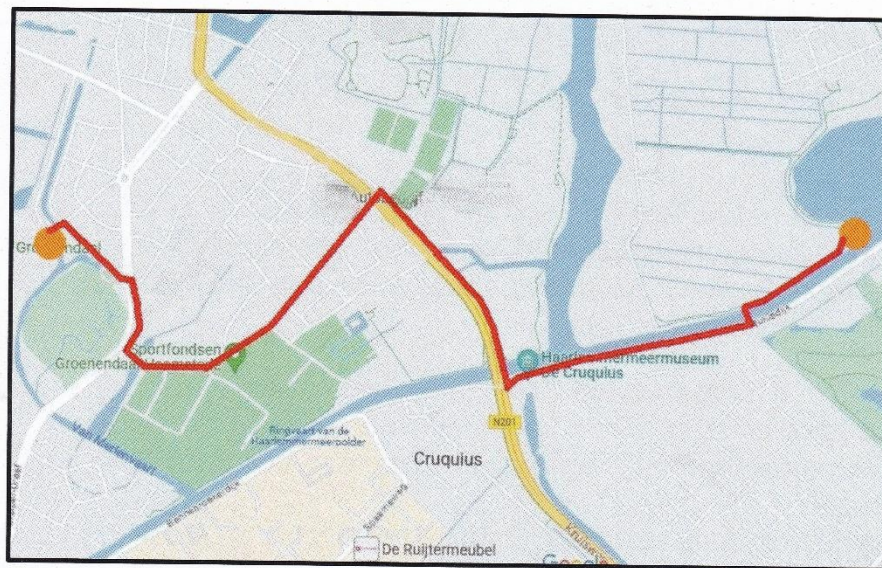
is een apart molentje. Het maalt water in en niet uit en ververst het water van de vijvers van de kinderboerderij 't Molentje.

De Engelse bankier John Hope liet de molen in 1779 bouwen op zijn landgoed als inmaker van de hoger gelegen waterpartijen.

In 1781 liet Hope een stoomgemaal bouwen vanwege de slechte windvang. Het was een van de eerste stoommachines in Nederland.

Het molentje overleefde de stoommachine die in 1842 naar de schroot ging. Voor de Holland Flora in 1925 werd het molentje als decorstuk opgeknapt en werd de molenbrug aangelegd.

Met de komst van de hertenkamp en kinderboerderij vonden enkele kangoeroes onderdak in het molentje. In 1989 werd de molen grondig hersteld. In 1990 heeft de SMZK een oude vijzel geplaatst en werd de molen weer maalvaardig. Hij is bijzonder door zijn twee boven elkaar geplaatste stellingen. Binnendoor naar boven is veel te krap. Ook deze molen wordt door ons beheerd en maalt door een van onze molenaars. De molen is open als de molenaar aanwezig is en/of draait.

VAN 't MOLENTJE VAN GROENENDAAL NAAR MOLEN DE EENHOORN

Afstand: 4 kilometer

Rijd terug de brug over, rechtdoor de **Molenlaan** in, tot aan het **Valkenburgerplein**. Deze rondrijden voorbij de kerk en daar rechtsaf de **Heemsteedse Dreef** op, tot aan de verkeerslichten. Hier oversteken en linksaf.

Volg de **Heemsteedse Dreef** langs het haventje, over de brug van de Zandvaart, en bij de verkeerslichten rechtsaf de **Johan Wagenaarlaan** inrijden. gevolgd door een bocht rechts en een bocht links.

Bij de volgende verkeerslichten rechtsaf via de **César Franklaan** en over de **Schouwbroekerbrug** over het **Zuider Buiten Spaarne**. Sla op de brug bij de Zuid-Schalkwijkerweg af naar rechts, en nogmaals rechtsaf naar het fietstunneltje onder de Europaweg door. U bent nu op de **Zuid-Schalkwijkerweg**.

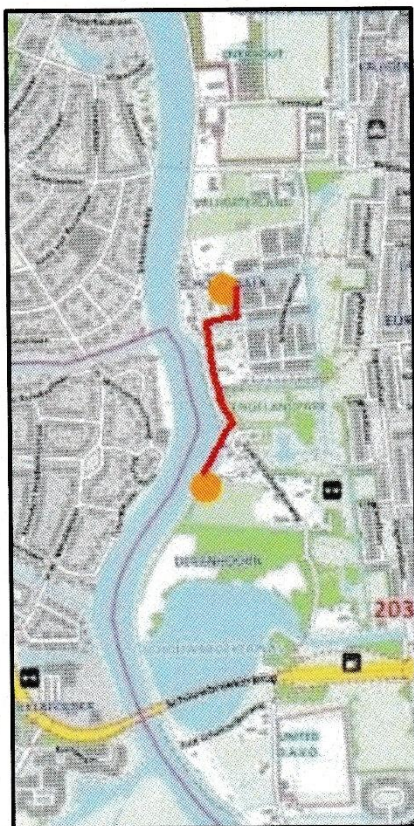
Na ongeveer vijfhonderd meter is er aan uw linkerhand net voorbij nummer 2 een klaphekje op **het jaagpad** dat naar **de Eenhoorn** loopt. Even een stukje lopen. Fietsenrek bij de molen.

De Eenhoorn

In 1642 stond er al een paltrok-molen in Zuid-Schalkwijk. Deze oude molen werd in 1776 vervangen door de huidige molen De Eenhoorn die op de oude fundering werd geplaatst. De Eenhoorn is tot 1927 in particulier bezit geweest en heeft al die tijd van stammen timmerhout gezaagd voor de houthandel. De komst van een elektrische zagerij maakte in 1925 een eind aan de windzagerij.

De paltrok-molen is een onderkruier. Hij steunt en draait in het midden op een eiken klos, de koning, en wordt ondersteund door een rollen kruiwerk. De hele molen kan 360° in het rond draaien om de wind uit elke hoek te kunnen vangen. Het wiekenkruis drijft een krukas in het rond waaraan drie zaagramen hangen.

VAN DE EENHOORN NAAR DE WERKPLAATS

Afstand: 500 meter

wandel over het jaagpad terug naar de **Zuid-Schalkwijkerweg**. Hier gaat u linksaf. Na 300 meter rechtsaf **Slot van Nieuwerkerkstraat** dan linksaf, de laatste roldeur aan de linkerkant is de werkplaats van de SMZK.

Slot van Nieuwerkerkstraat 2.

VAN DE WERKPLAATS NAAR DE ADRIAAN

Het beginpunt van de fietstocht
Afstand: 4 kilometer

Ga terug naar de **Noord-Schalkwijkerweg**. Deze loopt tot aan de **Buitenrustbruggen**, daar gaat u onderdoor en komt dan op de **Schalkwijkerstraat**. Blijf het **Zuider Buiten Spaarne** volgen, ga met de bocht mee naar links **de Langebrug** over (de Verfroller). Rechtsaf naar **de Turfmarkt**, nu volgt u het **Spaarne**, bij de volgende brug moet u de weg oversteken naar de andere kant, **maar niet over de brug**.

U blijft het Spaarne volgen tot aan **de Catharijnebrug**. Die steekt u over en slaat dan linksaf naar de **Papentorenvest** U bent weer terug bij **de Adriaan** en heeft u bijna 30 kilometer gefietst.

Molen De Adriaan

Type: achtkante stellingmolen, bovenkruier
op het restant van een stadstoren (replica).
Functie: korenmolen, museummolen en trouwlocatie.
Bouwjaar: 2002.
Voorganger: 1776-1932.
Adres: Papentorenvest 1a, Haarlem-Centrum.

Molen van de Schoterveenpolder

Type: wipmolen met open scheprad.
Functie: bemalen van het restant
van de Schoterveenpolder.
Bouwjaar: ca. 1635.
Adres: Schoterveenpolder 1, Haarlem-Noord.

De Veer

Type: achtkante grondzeiler, vijzelmolen.
Functie: vm. poldermolen van de Veerpolder.
Bouwjaar: 1701 verbrand in 1998.
Herbouwd: 2002.
Adres: Penningsveer A 35, Haarlem

Vijfhuizer Molen

Type: achtkante grondzeiler, vijzelmolen.
Functie: vm. poldermolen van de Vijfhuizer polder,
museummolen-woning.
Bouwjaar: 1874.
Adres: Vijfhuizen 9, Haarlem-Schalkwijk.

De Hommel

Type: achtkante rietgedekte grondzeiler (vm. vijzelmolen).
Functie: vm. poldermolen van de Ver. Grote & Kleine Polders
Bouwjaar: 1879 Na brand ingrijpend hersteld in 1973.
Adres: Hommeldijk 20, Haarlem, Zuid-Schalkwijk.

't Molentje van Groenendaal

Type: achtkante hout gedekte molen op vierkante houten ondertoren en vierkante stenen voet, met twee stellingen.
Functie: vijzelmolen, waterververser van de eendenvijver van kinderboerderij 't Molentje.
Bouwjaar: 1780.
Adres: Burgemeester Van Rappardlaan, Heemstede.

De Eenhoorn

Type: paltrokmolen, zetel- en onderkruier.
Functie: houtzaagmolen, balken- en plankenzager.
Bouwjaar: 1776.
Voorganger: 1642 - 1776.
Adres: langs het jaagpad bij Zuid- Schalkwijkerweg (6f) Haarlem, Zuid-Schalkwijk.

Werkplaats Stichting Molens Zuid-Kennemerland

Adres: Slot van Nieuwerkerkstraat 2.
2034 KK, Haarlem.
Tevens postadres.
website www.smzk.nl
facebook SMZKHaarlem

Openingstijden:

U kunt de fietsroute rijden wanneer het u uitkomt.

Alleen treft u dan veelal geen molenaar of draaiende molen.

U rijdt de fietsroute het liefst als de molens open zijn. Dat is veelal op zaterdag, maar enkele molens hebben andere openingsdagen.

Als de blauwe wimpel wappert bent u van harte welkom.

Kijk vooraf op onze website en informeer even bij de molenaar of de molen draait.

www.smzk.nl voor alle informatie.

Stempels verzamelen

Op onze molens liggen stempels. Wil je deze sparen? Laat dan uw boekje afstempelen door de molenaar. Vraag er wel even naar.